

SOTE-uudistuksen vaikutus kunnallisen jätehuollon vastuisiin hyvinvointialueen näkökulmasta HYVIL:n webinaari 9.5.2025

Anja Piispanen, kehittämissuunnittelija

Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Oma Häme

Sote-palveluiden yhdyskuntajätteet ja kunnallinen jätehuolto

Sote-uudistuksen vaikutus **ILMAN** jätelakiin tehtyjä muutoksia

Jätelaki

ENNEN SOTE-UUDISTUSTA

Kunnallisessa hallinto- tai palvelutoiminnassa syntyvät jätteet kuuluvat kunnallisen jätehuollon vastuulle

ß **Kunnallisessa sote-palvelussa syntyvät jätteet!**

SOTE-UUDISTUKSEN JÄLKEEN

à **Samat jätteet,**
jotka syntyvät sote-palveluissa **eivät** enää kuulukaan kunnallisen jätehuollon vastuulle, koska hyvinvointialueita ei lasketa kunnalliseksi toiminnaksi.

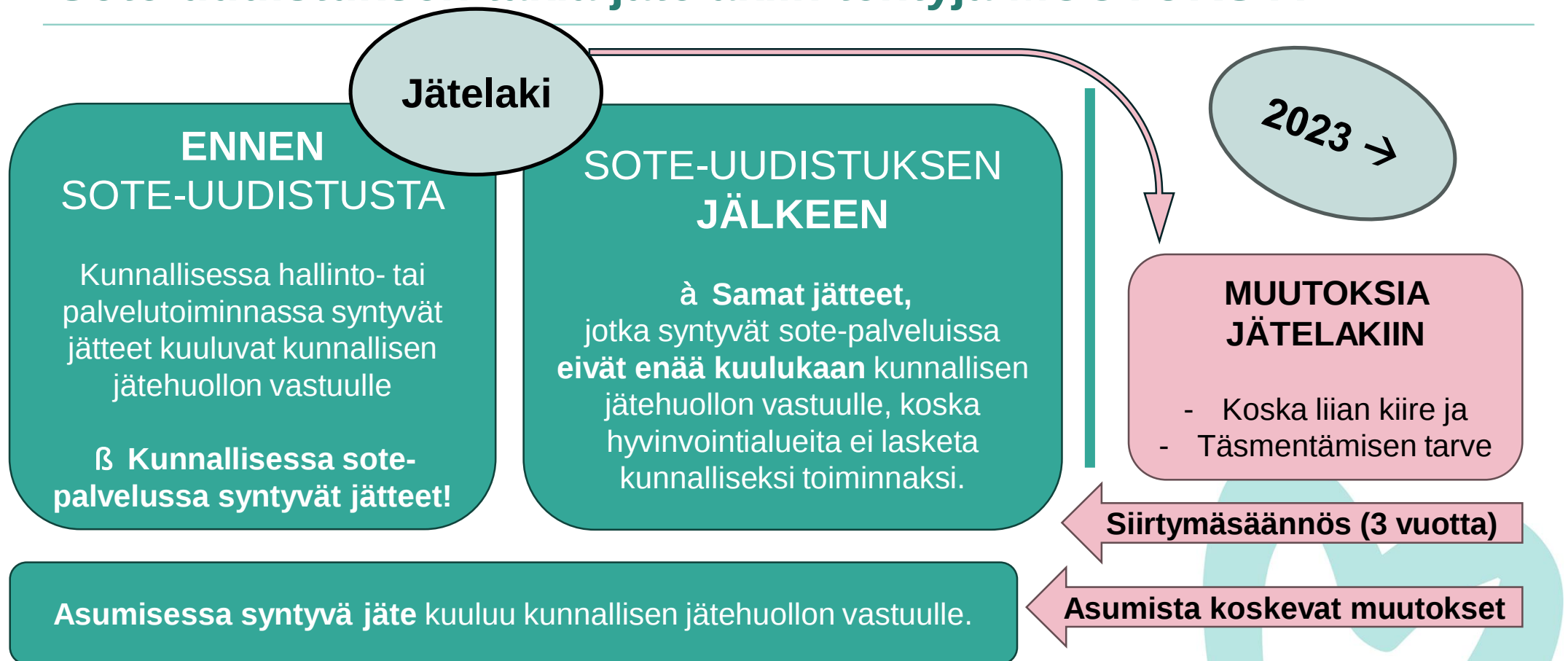
SOTE-uudistuksen tarkoituksena ei varmaankaan ollut ottaa jätehuoltoa pois kunnilta.

-
Käytännössä niin kuitenkin kävi.

Asumisessa syntyvä jäte kuuluu kunnallisen jätehuollon vastuulle.

Sote-palveluiden yhdyskuntajätteet ja kunnallinen jätehuolto

Sote-uudistuksen takia jätelakiin tehtyjä MUUTOKSIA

Ketä kaikkia hyvinvointialueen jätehuolto koskettaa?

Hyvinvointialue

Vuokranantajat

Kunnallinen jätehuolto

HYVINVOINTIALUEEN
YHDYSKUNTAJÄTTEIDEN
JÄTEHUOLTO

YMPÄRISTÖ

Jätehuollon palveluntuottajat

Ketä kaikkia hyvinvointialueen jätehuolto koskettaa?

Hyvinvointialue

- Jätehuollon pitää toimia, jotta ei hukuta jätteisiin
- Jättemäärien raportointi, lajittelun tehostaminen ja jätteen vähentäminen (**ympäristönäkökulma**)
- Kilpailuttamisen valmistelu (**taloudellisuus ja yhdessä kehittäminen**)

Miten saadaan tieto
hyvinvointialueiden toiminnassa
syntyvän jätteen määrästä?

Vuokranantajat (**HVA:n toimitiloja vuokrattu sekä yksityisiltä että kunnallisilta vuokranantajilta**)

- Jos jätehuolto sisältyy vuokrasopimukseen, on vuokranantaja jätehuollon asiakas
- Meneillään olevissa vuokrasopimusneuvotteluissa määritellään vastuut, kuten jätehuolto

Pitäisikö
hyvinvointialueilla
olla lakisääteinen
oikeus tietoon
omassa
toiminnassa
syntyvän jätteen
määrästä?

Kunnallinen jätehuolto

- Jätehuoltoyhtiö / alihankkijat

Jätehuollon palveluntuottajat

Kunnallinen jätehuoltovastuu päättyy 31.12.2025

Ollaanko valmiita muutokseen?

Hyvinvointialue

- Jätehuollon pitää toimia, jotta ei hukuta jätteisiin
- Jättemäärien raportointi, lajittelun tehostaminen ja jätteen vähentäminen (ympäristönäkökulma)
- Kilpailuttamisen valmistelu (taloudellisuus ja yhdessä kehittäminen)
 - **Missä kiinteistöissä** jätehuolto siirtymässä HVA:n vastuulle 31.12.2025? **Tiedonsaanti, milloin?**

Vuokranantajat (HVA:n toimitiloja vuokrattu sekä yksityisiltä että kunnallisilta vuokranantajilta)

- Jos jätehuolto sisältyy vuokrasopimukseen, on vuokranantaja jätehuollon asiakas
 - **Missä kiinteistöissä** kunnallisen jätehuollon asiakkuus päättyy 31.12.2025? **Tiedonsaanti, milloin?**
- Meneillään olevissa vuokrasopimusneuvotteluissa määritellään vastuut

Kunnallinen jätehuolto

- Jätehuoltoyhtiö / alihankkijat
- **Missä kiinteistöissä** kunnallinen jätehuolto päättyy?
 - Pitäisikö tästä tiedottaa etukäteen?

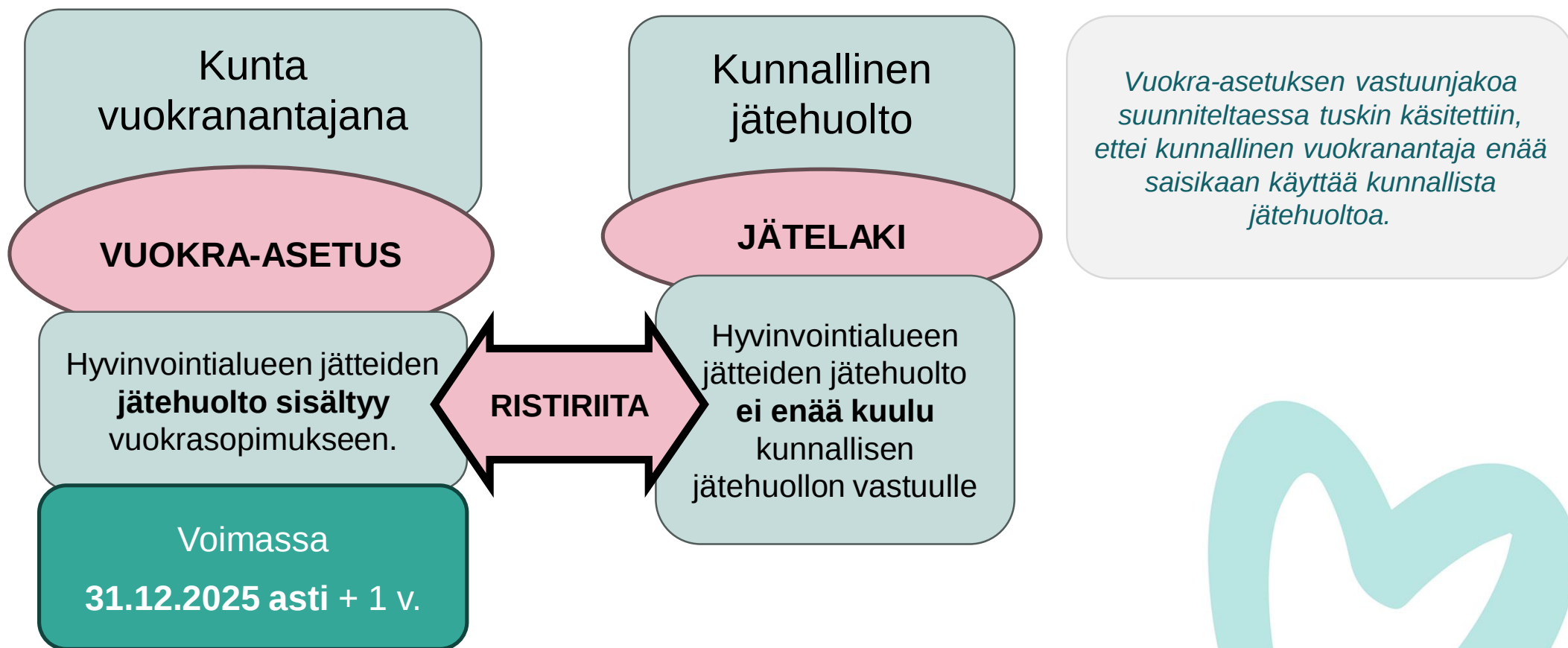
Missä kiinteistöissä päättyy, kuka tietää?

KUKA
TIEDOTTAA,
MILLOIN?

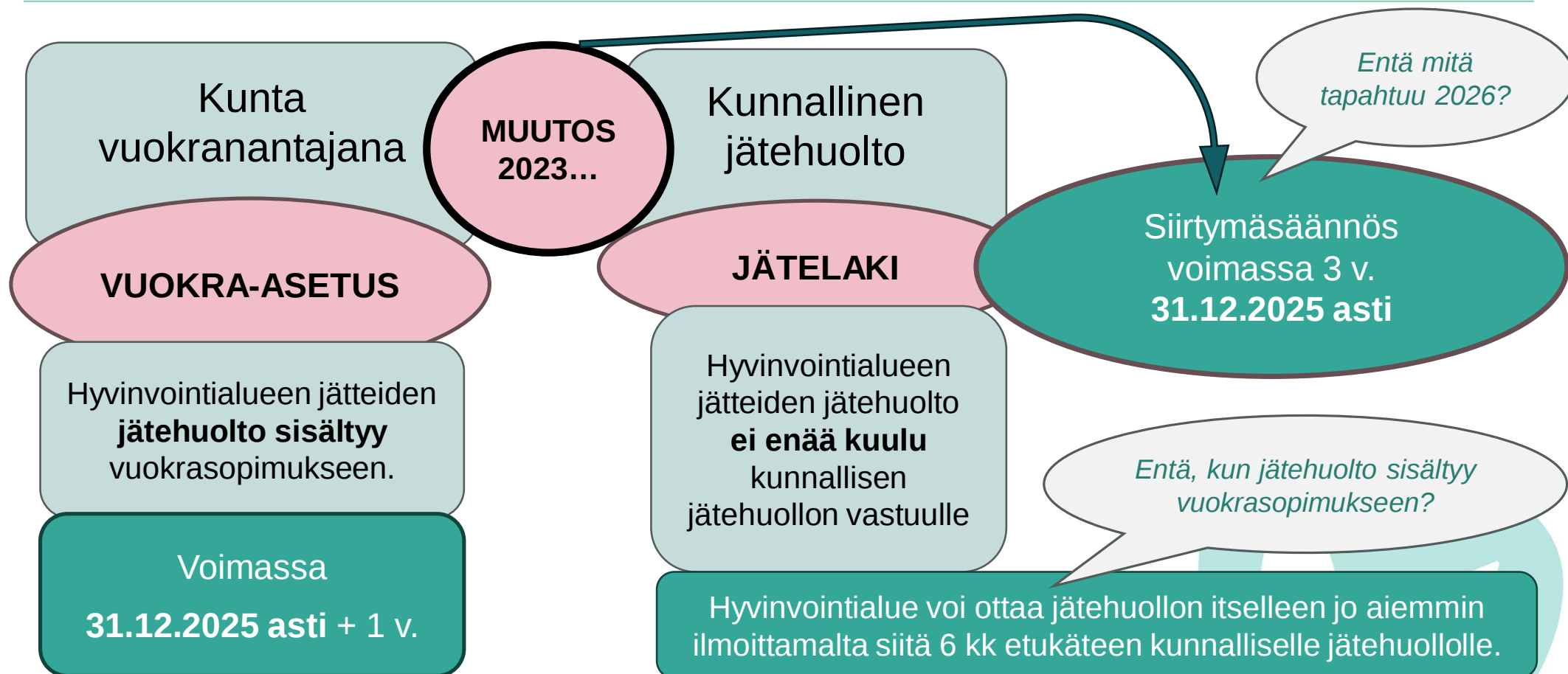
Jätehuollon palveluntuottajat

Hyvinvointialueen jätteet SOTE-uudistuksen jaloissa

Sote-uudistuksen vaikutus **ILMAN** jätelakiin tehtyjä muutoksia

Hyvinvointialueen jätteet SOTE-uudistuksen jaloissa

Kuka vastuussa neuvonnasta ja ohjeistamisesta?

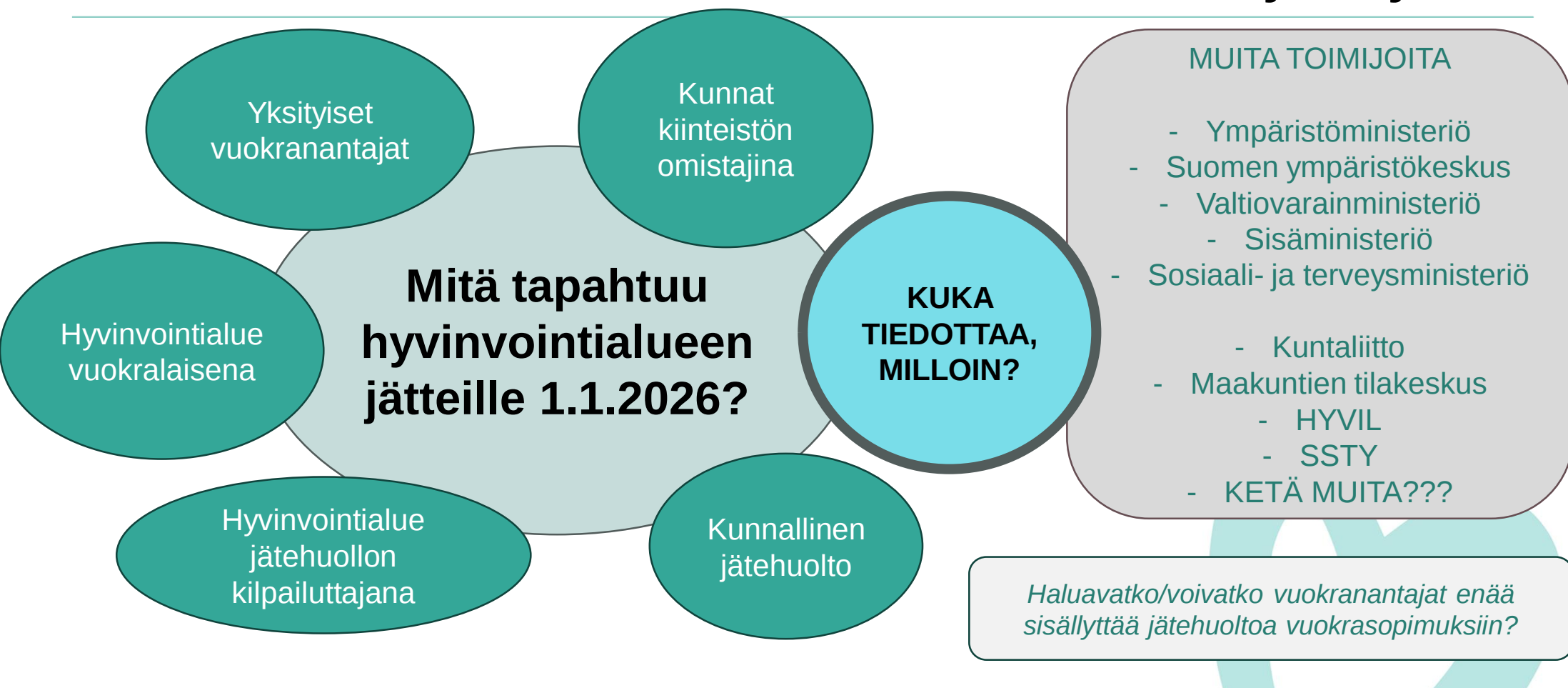
Sote-uudistuksen aiheuttama muutos jätehuollon vastuisiin
ei ole ympäristöministeriön suunnittelema

Onko muutos silloin kenenkään vastuulla?

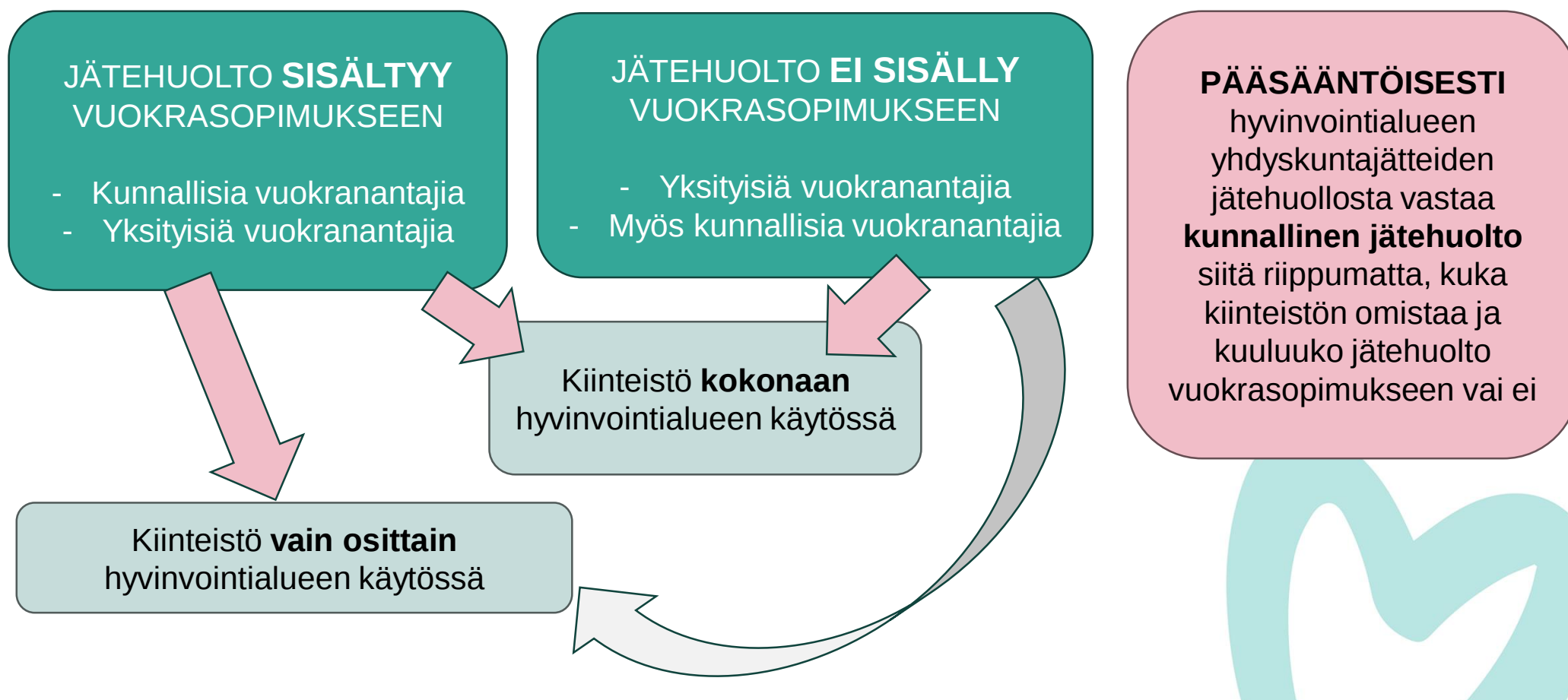
Kuka ohjaa ja neuvoo meitä???

Muutokseen valmistautuminen, kuka tiedottaa ja ohjaa?

Hyvinvointialueen jätteet siirtymäajalla

Ratkaisut Kanta-Hämeessä

KUKA
TIEDOTTAA,
MILLOIN?

- Otimme itse hyvinvointialueelta yhteyttä kunnallisiin jätehuolto-yhtiöihin
- Selvisi, ettei heillä ole listaa, missä kiinteistöissä on hyvinvointialueen toimintaa

POHDINTA: Kuuluuko hyvinvointialueen neuvoa kunnallista jätehuoltoa, mistä jätteistä ovat vastuussa? à **PÄÄTELMÄ:** Parasta tehdä yhteistyötä!

- Käydään yhdessä jätehuolto-yhtiöiden kanssa kokonaan käytössämme olevat kiinteistöt
- Saadaan samalla varmistus siitä, missä kohteissa ollaan lopettamassa
- Kunnalliset jätehuolto-yhtiöt lupasivat tehdä tiedotteen vuokranantajille ja hyvinvointialueelle jo ennen kesälomia

Edelleen kaivataan ohjausta ja linjauksia

KUKA
TIEDOTTAA,
MILLOIN?

- Voisiko kunnallista jätehuoltoa **ohjeistaa tiedottamaan** etukäteen päättävistä kohteista?
 - Tiedotus vuokranantajille ja hyvinvointialueille, mahdollisimman pian!
- Miten määritetään **kotitaloudessa** syntyvä jäte?
 - Voidaanko hyödyntää rajauksessa kiinteistörekisteriin ilmoitettu käyttötarkoitus?
- Miten toimitaan, kun **vain osa kiinteistöistä** on hyvinvointialueen käytössä?
- Voidaanko saada siirtymäaikoja muuttuviin tilanteisiin, kuten:
 - Hyvinvointialueen käyttämään kiinteistöön tulee vuokralle myös kunnallista toimintaa
 - Käyttötarkoitus muuttuu vain lyhyeksi ajaksi
- Voidaanko turvata pitkäjänteinen jätehuollon kehittäminen?
 - Niin, ettei vuokralaisten vaihtuminen aina muuttaa jätehuollon järjestäjää?

Tiiseri...

Jotta haasteet eivät loppuisi, hyvinvointialueiden on myös alettava selvittämään, mitkä **sekalaiset yhdyskuntajätteet** tuleekin alkaa keräämään **terveydenhuollon erityisjätteenä**.

Tästä lisää toisella kertaa...

Kiitos!

TÄSTÄ ETEENPÄIN VAIN LISÄMATERIAALIA MAHDOLLISEEN TARPEESEEN...

Kenen on järjestettävä jätehuolto? Jätelaki (646/2011)

(28 § ja 6 §) ENSISIJAISESTI JÄTTEEN HALTIJAN VASTUU

- jätteen tuottaja
- kiinteistön haltija tai
- muu, jonka hallussa jäte on

Kiinteistön haltija:

- Kiinteistön omistaja
- Kiinteistön vuokralainen

PAITSI...

KUNNALLINEN
JÄTEHUOLTOVASTUU (32 §)
kun yhdyskuntajäte on syntynyt
asumisessa tai
kunnallisessa toiminnassa

*Ennen sote-uudistusta
kunnallisten sote-palveluiden
jätteet kuuluivat kunnallisen
jätehuollon piiriin*

SIIRTYMÄSÄÄNNÖS 32a §:
Kunnallinen jätehuoltovastuu
koskee myös
hyvinvointialueiden jätteitä
31.12.2025 asti.

Jätelaki (646/2011)

32 § [\(15.7.2021/714\)](#) Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Kunnan on järjestettävä seuraavien, muiden kuin vaarallisten jätteiden jätehuolto:

- 1) **kotitaloudessa ja vapaa-ajan asunnossa syntyvä jäte**, mukaan lukien pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte, ei kuitenkaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön **toimipaikassa** eikä vankilassa, puolustusvoimien majoituskasarmissa, vastaanottokeskuksessa tai muussa vastaavassa laitosasumisessa syntyvä jäte;
- 2) **kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa** syntyvä yhdyskuntajäte;

Huom. jätelain
siirtymäsäännös!

Jätelaki (646/2011)

32 § (15.7.2021/714) Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

3) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, jonka keräämisestä kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa liikehuoneiston haltija ja kiinteistön haltija ovat sopineet;

4) muu yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä 1–3 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä.

Huom. Kiinteistöt, jotka eivät kokonaan HVA:n käytössä!

Kunnan on lisäksi järjestettävä 1–3 kohdassa tarkoitetussa toiminnassa syntyvän saostus- ja umpisäiliölietteen jätehuolto;

Yhdyskuntajätteen määritelmä (6 §)

Yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa **asumisessa syntyvää jätettä**, kuten

- paperi-, kartonki-, lasi-, metalli-, muovi-, tekstiili- ja biojäte sekä
- käytöstä poistetut sähkö- ja elektroniikkalaitteet, paristot, akut ja
- suurikokoiset esineet,

sekä laadultaan **siihen rinnastettavaa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnassa syntyvää jätettä**, ei kuitenkaan saostus- ja umpisäiliölietettä;

Sekalaisella yhdyskuntajätteellä tarkoitetaan yhdyskuntajätettä, joka jää jäljelle, kun jätteestä on sen syntypaikalla kerätty erilleen jätelajeittain yksilöidyt jakeet;

Samaan aikaan kuin kunnallisen jätehuollon erilliskeräysvelvoitteita on lisätty hyvinvointialueiden / niiden vuokranantajien olisi pitänyt valmistautua kunnallisesta jätehuollosta luopumiseen.

Hyvinvointialueen jätehuolto nyt

JÄTEHUOLTO SISÄLTYY VUOKRASOPIMUKSEEN

- Kunnallinen jätehuolto
- Yksityinen jätehuolto

KIINTEISTÖ ON

- Kokonaan HVA:n käytössä
- Osittain HVA:n käytössä

HYVINVOINTIALUE MAKSAA JÄTEMAKSUT

- Kunnallinen jätehuolto
- Yksityinen jätehuolto

KIINTEISTÖ ON

- Kokonaan HVA:n käytössä
- Osittain HVA:n käytössä

Mikä on selvää ja mikä epäselvää?

Kiistatonta on, että **kunnallinen jätehuoltovastuu ei enää jatku**, kun kiinteistö on **kokonaan** sote-palveluiden käytössä - eikä jätettä kerätä yhdessä toisen kiinteistön kanssa samaan järjestelmään.

Epäselvyyttä näyttää olevan siitä, voiko (ja haluaako) kunta tai kunnallinen yhtiö järjestää jätehuollon (tavalla tai toisella) osana vuokrasopimusta, jos kunnallista jätehuoltoa ei voi enää hyödyntää

Kiireellistä olisi saada sekä vuokranantajille että vuokralaisille **yhteisymmärrys** niistä **kohteista**, joissa kunnallinen jätehuolto on lopettamassa - sekä virittää keskustelu siitä, onko **vuokrasopimuksia** jätehuoltovastuiden osalta tarpeen muuttaa.

POHDITTAVAA

1. Pitäisikö hyvinvointialueiden **vuokrasopimusneuvotteluissa** nyt ottaa huomioon se, ettei kaikkiin kohteisiin todennäköisesti voida enää sisällyttää jätehuoltoa vuokrasopimuksiin? (Vuokranantajat vasta heräämässä siihen, etteivät enää voi käyttää kunnallista jätehuoltoa?)

Pitäisikö hyvinvointialueiden ottaa jo lähtökohtaisesti sellainen **linjaus**, että kokonaan HVA:n käytössä olevien kiinteistön osalta selvitetään mahdollisuutta hoitaa jätehuolto omalla sopimuksella? (Vai odotetaanko jännityksellä, miten vuokranantajat reagoivat sitten, kun tajuavat kunnallisen jätehuollon vetäytymisen?)

2. Kannattaisiko jätehuoltokilpailutusten **tarjouspyynnössä** kertoa, että kohteiden osalta tulossa muutoksia ja osa vuokrakohteistamme on tulossa oman sopimuksemme alle? (Vaikka emme ennen vuokrasopimusten uusimista voi kiinteistöjen tarkkuudella asiaa ilmaista.)

Miten osataan arvioida hyvinvointialueen sopimukseen siirtyvän **jätehuollon volyymi**? (Oma Häme on jo saanut hinta-arvion kunnalliselta jätehuoltoyhtiöltä, millä volyymillä palvelusta ollaan luopumassa.)

Tiedontarve ja aikataulu

- Hyvinvointialueet ja niiden vuokranantajat tarvitsisi ajoissa tiedon, missä kiinteistöissä kunnallinen jätehuoltoyhtiö on lopettamassa.
 - Onko samassa kiinteistöissä muuta toimintaa, joka velvoittaa kunnalliseen jätehuoltoon?
 - Vaikuttaa vuokraneuvotteluihin, kannattaako vuokranantajan järjestää jätehuolto
 - Vaikuttaa hyvinvointialueen jätehuollon kilpailuttamiseen (mm. volyymin ilmoittaminen)
- Laki ei velvoita jätehuoltoyhtiöitä / jätehuoltolautakuntia ilmoittamaan asiasta jossain aikataulussa toisin, kuin hyvinvointialueita on velvoitettu ilmoittamaan 6 kk etukäteen, jos kunnallisen jätehuollon palvelut halutaan lopettaa jo ennen vuoden 2025 loppua
 - Vuokraneuvottelut muutenkin riittävän kinkkisiä
 - Ylimääräinen epävarmuustekijä tässä

TÄRKEÄÄ

Miten voidaan edistää, että hyvinvointialueet ja niiden vuokranantajat saavat mahdollisimman pian selvyyden siitä, missä kohteissa kunnallinen jätehuolto on päättymässä?

